

Overlegorgaan van HBO-scholen
met een accountancy-opleiding

Voorzitter Landelijke Examens

Post hbo

LANDELIJK EXAMEN

Audit & Assurance

(CEA Eindtermen)

Samenstellers : De redactiecommissie Audit en Assurance

Datum: 9 juni 2023

Tijd: 10:30 – 13:30 uur

*** Dit examen bestaat uit 10 genummerde pagina's inclusief voorblad. Controleer dit!**

*** Toegestane hulpmiddelen:**
 - Handleiding Regelgeving Accountancy
 - WWFT Wettekst + Toelichting
 - Eenvoudige, niet programmeerbare, rekenmachine

*** Motiveer steeds uw antwoorden!**
Aan onvoldoende gemotiveerde antwoorden worden geen punten toegekend!

*** De puntenverdeling per vraag is als volgt:**

Vraag 1	20 punten
Vraag 2	25 punten
Vraag 3	10 punten
Vraag 4	20 punten
Vraag 5	<u>25 punten</u>
Totaal	100 punten

Veel succes!

Disclaimer: Bij de totstandkoming van dit examen is gebruik gemaakt van openbare informatie. Deze opgave en het in de bijlagen opgenomen cijfermateriaal, zijn fictief en samengesteld voor onderwijsdoeleinden. Elke overeenkomst met de werkelijkheid berust op zuiver toeval.

Paprikas

Paprikas is een glastuinbouwbedrijf met meerdere locaties in zowel Nederland als Italië, waar het gehele jaar verschillende soorten paprika's worden geteeld. Paprikas bestaat uit een beheervennootschap met twee werkmaatschappijen in Nederland en drie in Italië waarin de verschillende teeltlocaties zijn ondergebracht. Alle aandelen van de beheervennootschap zijn in handen van Roberta Peperone. Zij stamt af van een Siciliaanse paprikakweker. Er vinden veel intercompany transacties plaats tussen de Nederlandse en Italiaanse vestigingen.

Hoewel er sprake is van een omvangrijke omzet, is Paprikas vanwege het nog relatief kleine balanstotaal en een beperkt aantal personeelsleden nog niet controleplichtig. Ze verwacht daar wel naar toe te groeien. Om die reden is eind 2021 een vrijwillige controleopdracht verstrekt voor het boekjaar 2022. De onderneming is zwaar gefinancierd en de laatste jaren staan de resultaten onder druk.

Accountant

De vrijwillige controleopdracht voor de jaarrekening van Paprikas wordt voor het boekjaar 2022 uitgevoerd door het accountantskantoor Casanova. Tot die tijd voerde Casanova een samenstellingsopdracht uit. Casanova is gespecialiseerd in de glastuinbouw en verzorgt voor Paprikas ook de loonadministratie en fiscale aangiftes. De drie vrienden Lorenzo Rossi AA, Giovanni Giallo AA en Isabelle Verde AA zijn de trotse eigenaren van dit relatief nieuwe en nog kleine kantoor (6 FTE).

Het kantoor is opgericht door Lorenzo Rossi AA en Isabelle Verde AA en sinds 1 juni 2021 is de net afgestudeerde Giovanni Giallo AA mede-eigenaar geworden. Hun voorouders zijn aan het begin van de vorige eeuw als ijsverkopers naar Nederland gekomen en er zijn veel pizzeria's in de families van de drie vrienden. Deze restaurants zijn overigens mede dankzij de onderlinge contacten bijna allemaal klant van zowel Casanova als ook van Paprikas. De controle van de jaarrekening van Paprikas vindt plaats onder verantwoordelijkheid van Lorenzo Rossi AA. Isabelle Verde AA deed tot 2021 de samenstellingsopdracht en blijft vanaf 2022 tevens betrokken bij de loonadministratie en fiscale aangiftes.

Bankier

Net zoals andere glastuinbouwbedrijven heeft Paprikas in het verleden forse investeringen moeten doen en heeft ze voor de financiering daarvan leningen afgesloten bij een grote Nederlandse bank. Met de bankier is bij heronderhandelingen over de te betalen rente eind 2022 een convenant overeengekomen voor de financiering van het Nederlandse deel van de groep. De Italiaanse vennootschappen zijn daarbij dus niet in het convenant opgenomen.

In het bankconvenant voor de Nederlandse lening is bepaald dat gelden van de Nederlandse bank alleen mogen worden gebruikt voor de financiering van Nederlandse activiteiten en niet rechtstreeks voor activiteiten in Italië. Verder zijn er voorwaarden opgenomen over 1) de terugbetaalcapaciteit voor de hele groep en 2) de solvabiliteit voor de Nederlandse vennootschappen.

- 1) De terugbetaalcapaciteit geeft aan in hoeverre een instelling haar rente- en aflossingsverplichting kan betalen vanuit de vrije kasstroom. Deze terugbetaalcapaciteit wordt berekend als de nettoschuld gedeeld door de vrije kasstroom.
 - De nettoschuld betreft alle openstaande schulden verminderd met de liquide middelen.
 - De vrije kasstroom wordt berekend als de som van winst voor belastingen vermeerderd met de rente, afschrijvingen en aflossingen.
- 2) De solvabiliteit zegt iets over de financiële gezondheid van een organisatie op lange termijn. Deze wordt uitgedrukt als de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen.

Vanaf het boekjaar 2022 dient Paprikas jaarlijks voor 1 juli van het volgende jaar een compliance certificaat aan de bank te sturen. Dit compliance certificaat is een door de bank voorgeschreven verslagstaat waarin de cijfers van de balans en de V&W-rekening zijn verwerkt en aan de hand daarvan een berekening zichtbaar is van de terugbetaalcapaciteit en solvabiliteit naar de stand van het einde van het afgelopen boekjaar. Dus voor 1 juli 2023 dient Paprikas te rapporteren in het compliance certificaat over de terugbetaalcapaciteit en solvabiliteit per 31 december 2022.

Bij het compliance certificaat moet door een openbaar accountant assurance worden verstrekt.

Afhankelijk van de omvang van de terugbetaalcapaciteit berekent de bank vanaf 1 juli van dat jaar een nieuwe risico-opslag. Deze opslag verhoogt de basisrente die Paprikas dient te betalen voor de nog uitstaande leningen en wordt als volgt bepaald:

Terugbetaalcapaciteit	<2,5	≥2,5 <3	≥3 <3,5	≥3,5 <4	≥4 <4,5	≥4,5 <5	≥5 <5,5	≥5,5
Risico-opslag	0,0%	0,5%	1,0%	1,5%	2,0%	3,0%	4,0%	6,0%

Als de solvabiliteit aan het einde van het boekjaar lager uitkomt dan 40%, is de lening van de bank direct opeisbaar.

Roberta Peperone heeft op basis van een mondelinge instructie van een medewerker van Casanova de terugbetaalcapaciteit en de gecorrigeerde solvabiliteit bepaald en vervolgens het compliance certificaat opgesteld. Ze vraagt begin mei 2023 aan Lorenzo Rossi AA of Casanova de assurance-opdracht bij het compliance certificaat kan uitvoeren. Dat kan volgens haar nooit veel tijd kosten omdat ze de instructie van de medewerker van Casanova naar eigen zeggen goed heeft opgevolgd.

Bijlage

- Bijlage 1: Compliance Certificaat Paprikas BV
- Bijlage 2: Subsidie Marktintroductie Energie-Innovaties (MEI)
- Bijlage 3: Subsidieverantwoording Biokas BV

Vraag 1 (20 punten)

- a) *De werkzaamheden met betrekking tot de samenstellingsopdracht over het boekjaar 2021 zijn door het team van Isabelle Verde AA begin 2022 afgerond. Geef een beschouwing welke wet- en regelgeving bij het continueren van de cliëntrelatie voor 2022 een rol spelen en welke overwegingen volgens u relevant zijn bij het continueren van de cliëntrelatie met Paprikas. Geef tevens aan of de clientrelatie wel of niet kan worden voortgezet.*
- b) *Geef aan op basis van welke wet- en regelgeving en overwegingen Lorenzo Rossi AA tot een besluit komt over het al dan niet aanvaarden van de opdracht tot het afgeven van assurance bij het compliance certificaat en motiveer of hij deze opdracht kan aanvaarden.*
- c) *Geef voor het opstellen van en afgeven van assurance bij het compliance certificaat een beschouwing over:*
- *het type onderzoek*
 - *de van toepassing zijnde NV COS*
 - *de mate van zekerheid*
 - *de gebruikerskring en*
 - *de rapportering door accountantskantoor Casanova.*

Afronding jaarrekeningcontrole en afgeven van assurance bij het compliance certificaat

Bij de voorbereiding van de jaarrekeningcontrole 2022 van Paprikas heeft Lorenzo Rossi AA de volgende aandachtspunten:

- Er is geen assurance verstrekt bij de beginbalans en ondanks de toepassing van standaard 510 van de NV COS kan achteraf onvoldoende zekerheid bij de beginbalans worden verkregen.
- De functiescheiding is niet volledig doorgevoerd in de geautomatiseerde omgeving, waardoor Lorenzo Rossi AA niet kan steunen op de interne beheersing rondom de processen ten aanzien van de opbrengstverantwoording.
- Omdat er geen teeltplan is en de invoer vanuit Italië en eigen kweek van zaadjes niet goed wordt geregistreerd, denkt Lorenzo Rossi AA niet tot een sluitende goederenbeweging te kunnen komen.
- In Italië worden veel paprika's geleverd aan de lokale handel waarbij het niet ongebruikelijk is om per kas af te rekenen.

De controlewerkzaamheden ten aanzien van de jaarrekening over 2022 zijn in mei 2023 afgerond. De bovengenoemde aandachtspunten zijn niet opgelost. Lorenzo Rossi AA heeft later deze maand een gesprek met Roberta Peperone over de gevolgen voor de controleverklaring bij de jaarrekening over 2022.

Vooruitlopend op dit gesprek is Lorenzo al bezig met de voorbereidingen van de assurance-opdracht bij het compliance certificaat. Hij ontvangt tevens het door Roberta Peperone opgestelde compliance certificaat dat is opgenomen in bijlage 1 en is gebaseerd op de cijfers uit de gecontroleerde jaarrekening over 2022.

Vraag 2 (25 punten)

- a) *Geef gemotiveerd de algemene tendentie en twee specifieke tendenties bij zowel 1) terugbetaalcapaciteit voor de hele groep alsook bij 2) de solvabiliteit voor de Nederlandse vennootschappen.*
- b) *Geef een analyse van de omvang van de terugbetaalcapaciteit en de gecorrigeerde solvabiliteit uit het compliance certificaat van bijlage 1 in relatie tot de vereisten zoals deze zijn gesteld door de bank. Bepaal tevens de hoogte van de materialiteit van deze twee ratio's in een percentage. Geef voor de componenten uit het certificaat waarop deze ratio's zijn gebaseerd (dus: 1) de vrije kasstroom, 2) de nettoschuld, 3) het gecorrigeerde eigen vermogen en 4) het gecorrigeerde balanstotaal) de materialiteit in euro's.*
- c) *Geef gemotiveerd twee aandachtspunten voor de hoogte van de terugbetaalcapaciteit en de mogelijke gevolgen voor de rente én twee aandachtspunten voor de hoogte van de gecorrigeerde solvabiliteit en de mogelijke gevolgen voor de opeisbaarheid van de lening en de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten. Betrek in uw antwoord tevens de aandachtspunten uit de jaarrekeningcontrole 2022 zoals Lorenzo Rossi AA deze heeft onderkend.*

In het gesprek over de afronding van de jaarrekeningcontrole geeft Lorenzo Rossi AA aan dat hij geen goedkeurende controleverklaring kan afgeven bij de jaarrekening over 2022. Bij de afsluiting van het gesprek zet Roberta Peperone hem onder druk en doet hem een aanbod dat hij niet kan weigeren. Ze vraagt daarvoor in ruil dat Lorenzo Rossi AA zich zo inspant dat de gevolgen voor de risico-opslag van het rentepercentage zullen meevallen en de bank op basis van het compliance certificaat niet over kan gaan tot het ineens opeisen van de lening.

Vraag 3 (10 punten)

Geef aan welke acties Lorenzo Rossi AA volgens u moet nemen op basis van de toepassing van relevante wet- en regelgeving.

Warmtekrachtkoppeling

Het accountantskantoor Casanova heeft naast Paprikas ook een in Nederland gevestigde Komkommerkwekerij als klant. De trotse eigenaar van Komkommer BV is Claudio Cacca. Hij is de neef van Roberta Peperone. Gezien de stijgende energieprijzen is Claudio een onderzoek gestart naar de haalbaarheid om de kas middels een biomassaketel te verwarmen. Na uitvoerig onderzoek heeft hij besloten de biomassaketel (Bio-WKK (warmtekrachtkoppeling)) te plaatsen. Voor het opwekken van duurzame energie heeft Claudio Cacca een aparte besloten vennootschap opgericht, genaamd Biokas BV. De jaarrekening van deze entiteit wordt samengesteld door een accountantskantoor in Slochteren. Biokas BV maakt derhalve geen onderdeel uit van Komkommer BV.

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit stimuleert innovatie in de glastuinbouw, onder andere om de uitstoot van CO₂ te verminderen. Om het investeringsproject van de Bio-WKK te bekostigen is een subsidie aangevraagd bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in het kader van de regeling Marktintroductie Energie-Innovaties (MEI).

De begrote uitgaven voor het project bedroegen bij het indienen van het subsidievoorstel € 2.420.000 en deze is door de RVO goedgekeurd. De werkelijke som van uitgaven is na uitvoering van het project totaal € 3.025.000 en is opgenomen in bijlage 3. De aan de afrekening ten grondslag liggende administratie behelst 520 facturen.

Omdat de investering groter is dan € 125.000, is voor de afwikkeling van de subsidie assurance door een accountant met een betrouwbaarheid van 95% en een nauwkeurigheid van 99% vereist. In bijlage 2 is informatie opgenomen over de subsidievereisten voor het project en voorwaarden voor investeringen die in aanmerking komen voor de MEI subsidie. Om te kunnen komen tot een goedkeurend oordeel dienen alle geconstateerde fouten in de verantwoording te worden aangepast.

Claudio Cacca besluit de opdracht tot het afgeven van assurance bij de subsidie-afrekening te gunnen aan Casanova. Giovanni Giallo AA heeft mede door zijn afstudeeropdracht veel interesse in duurzaamheid en heeft om die reden de opdracht gekregen assurance bij de subsidieverantwoording uit te voeren.

Vraag 4 (20 punten)

- a) *Geef voor deze opdracht een beschouwing over het type onderzoek, de van toepassing zijnde NV COS, de algemene tendentie, de tolerantie, de mate van zekerheid, de gebruikerskring en de rapportering door Giovanni Giallo AA.*
- b) *Geef aan welke afweging(en) Giovanni Giallo AA op basis van wet- en regelgeving maakt over het al dan niet of onder voorwaarden aanvaarden van de opdracht tot afgeven van assurance bij de subsidie-afrekening.*

Vraag 5 (25 punten)

- a) *Benoem twee risico's en geef hierbij ook de beweringen ten aanzien van de subsidieverantwoording waar Giovanni Giallo AA rekening mee dient te houden bij het uitvoeren van zijn werkzaamheden.*
- b) *Om de geïdentificeerde risico's te mitigeren tot een aanvaardbaar laag niveau kunnen verschillende werkzaamheden worden uitgevoerd. Geef aan of u gebruik zou kunnen maken van data-analyse en welke werkzaamheden u dan gaat verrichten.*
- c) *Giovanni Giallo AA besluit voor de uit te voeren werkzaamheden gebruik te maken van een steekproef. Bij vijf facturen blijkt dat deze betrekking hebben op een haalbaarheidsstudie en bij één van de getrokken facturen blijkt dat de omschrijving van de factuur erg onduidelijk is. Deze factuur is individueel van materieel belang.
Geef aan welke vervolgstappen Giovanni Giallo AA dient te nemen bij deze twee bevindingen en welke aanvullende werkzaamheden hij mogelijk moet verrichten. Concludeer tenslotte welke impact dit mogelijk heeft op het af te geven oordeel bij de subsidie-afrekening. In uw antwoord dienen meerdere scenario's uitgewerkt te worden.*

Bijlage 1: Compliance Certificaat Paprikas BV

Geconsolideerde balans * € 1.000	31-12-2022	31-12-2021
Activa		
Immateriële vaste activa		
Goodwill bij aankoop Italiaanse deelnemingen	50	60
Materiële vaste activa		
Gebouwen	1.000	1.100
Installaties	500	600
Inventaris	200	400
Financiële vaste activa		
Minderheidsdeelnemingen in Italië	25	25
Leningen U/G in Italië	95	100
Vlottende activa		
Voorraden in kas en op terrein	200	175
Debiteuren	50	35
Vorderingen in Italië	60	50
Overige vorderingen en overlopende activa	10	10
Liquide middelen	95	240
Balanstotaal	2.285	2.795
Passiva		
Eigen vermogen	1.060	1.295
Langlopend vreemd vermogen		
Schulden aan kredietinstellingen	900	1.150
Kortlopende schulden		
Crediteuren	250	275
Belastingen	45	50
Overige schulden en overlopende passiva	30	25
Balanstotaal	2.285	2.795

In de jaren 2019 tot en met 2022 hebben er geen investeringen plaatsgevonden.
De langlopende schulden zijn inclusief de aflossingsverplichting komend boekjaar.
Aflossingen vinden plaats aan het begin van het kalenderjaar.
Tenzij anders vermeld zit er geen invloed vanuit Italië in de balansposten.

Eigen vermogen	1.060	1.295
Goodwill bij aankoop Italiaanse deelnemingen	-50	-60
Minderheidsdeelnemingen in Italië	-25	-25
Leningen U/G in Italië	-95	-100
Vorderingen in Italië	-60	-50
Gecorrigeerd EV (A)	830	1.060
Balanstotaal	2.285	2.795
Eigen vermogen	-1.060	-1.295
Gecorrigeerd EV	830	1.060
Gecorrigeerd balanstotaal (B)	2.055	2.560
Solvabiliteit = (A)/(B) x 100%	40,4%	41,4%

* € 1.000	2022	2021
Resultaat voor rente en winstbelasting	-235	-453
Rente	41	50
Resultaat voor belastingen	-276	-503
Winstbelasting	-41	-83
Resultaat na belasting	-235	-420

Resultaat voor rente en winstbelasting	-235	-453
Afschrijvingen	410	410
Aflossingen	250	300
Vrije kasstroom (B)	425	257
Langlopend vreemd vermogen	900	1.150
Kortlopende schulden	325	350
Totaal schulden	1.225	1.500
Liquide middelen	-95	-240
Nettoschuld (A)	1.130	1.260
Terugbetaalcapaciteit = (A)/(B)	2,66	4,90

Bijlage 2: Subsidie Marktintroductie Energie-Innovatie (MEI)

Mkb-ondernemingen kunnen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) een Marktintroductie Energie-Innovatie (hierna: MEI) subsidie aanvragen, die maximaal 40% van de uitgaven vergoed. Deze MEI subsidie bedraagt maximaal € 1,5 miljoen.

Subsidievereisten:

Een investeringsproject komt voor de MEI subsidie in aanmerking als:

- het project een investering betreft in hernieuwbare energie*; én
- deze als afzonderlijke investering kan worden vastgesteld**.

* Energie uit hernieuwbare energiebronnen: energie geproduceerd met installaties, waarbij uitsluitend van hernieuwbare energiebronnen gebruik wordt gemaakt. Hernieuwbare energiebronnen zijn de volgende hernieuwbare, niet-fossiele energiebronnen: windenergie, zonne-energie, aerothermische, geothermische, hydrothermische energie en energie uit de oceanen, waterkracht, biomassa, stortgas, rioolwaterzuiveringsgas en biogas.

** de kosten van de investeringen kunnen binnen de totale investeringskosten als een afzonderlijke investering worden vastgesteld (bijvoorbeeld. omdat het een gemakkelijk te onderscheiden uitbreiding van een al bestaande faciliteit is).

Het project moet verder voldoen aan de volgende subsidievereisten:

1. U investeert in innovatieve energiesystemen die de CO₂-uitstoot verminderen;
2. U start op of na de datum van indiening met uw project;
3. U houdt een projectadministratie bij;
4. Elke onderneming binnen het samenwerkingsverband heeft een andere eigenaar;
5. U installeert het energiesysteem binnen 3 jaar na de startdatum van het project; en

Bepaling subsidieverantwoording:

De volgende uitgaven komen in aanmerking voor de MEI subsidie:

- a) bouw, verwerving, inrichting of verbetering van onroerende zaken;
- b) aanschaf of huurkoop van nieuwe machines en apparatuur waarvan u de eerste gebruiker bent; en
- c) diensten van ingenieurs, architecten, adviseurs, patenten en vergunningen.

De volgende uitgaven komen niet in aanmerking voor de MEI subsidie:

- a) grondaankoop;
- b) het verrichten van haalbaarheidsstudies;
- c) die geen betrekking hebben op het project;
- d) waarvoor reeds subsidie is ontvangen vanuit een ander project of subsidieverstrekker;
- e) BTW

Bijlage 3: Subsidieverantwoording Biokas BV

Subsidieverantwoording Biokas BV tbv RVO Betreft investering in Bio WKK installatie	Door RVO goedgekeurde begroting	Werkelijke uitgaven
Aanschaf Bio WKK	€ 2.116.200	€ 3.025.000
Aansluiting nieuwe bedrijfsruimte Bio WKK	€ 9.800	
Grondleidngwerk	€ 29.300	
Aansluitingen in bestaande ketelhuis	€ 3.600	
Isolatiwerkzaamheden	€ 5.600	
Voedingskabel ORC	€ 51.000	
Bedrijfsruimte voor Bio WKK	€ 204.500	
Totaal	€ 2.420.000	€ 3.025.000
Claudio Cacca Directeur Biokas BV		